

ПАНАС МИРОЛЮБНИЙ

УКРАЇНСЬКА МОВА

(П И С Ь М О)

ПАНАС МИРОЛЮБНИЙ

УКРАЇНСЬКА МОВА

(П И С Ь М О)

ПІДРУЧНИК ДЛЯ ДРУГОЇ КЛАСИ УКРАЇНСЬКОЇ
НАРОДНЬОЇ ШКОЛИ ТА ДЛЯ САМОНАВЧАННЯ

ВИДАВНИЦТВО „РІДНА ШКОЛА”

СИРАКЮЗ, Н. Й.

1954

**ЦЕНТРАЛЬНЕ ПРЕДСТАВНИЦТВО УКРАЇНСЬКОЇ
ЕМІГРАЦІЇ В НІМЕЧЧИНІ**

УКРАЇНСЬКИЙ ДОПОМОГОВИЙ КОМІТЕТ

Авгсбург, Юденберг 8/II.
Ч. 4515/48 КО

Дня 24. 11. 1948 р.

ДОВІДКА

Відділ Культури й Освіти ЦПУЕ на підставі фахової рецензії рекомендує до друку підручний матеріал, що складений П. Миролюбним, „Українська Мова”, підручник для українських народніх шкіл.

Зазначений підручник рекомендується до вжитку в українських народніх школах.

Заст. Керманіча Відділу Культури й Освіти:
(Проф. Хустинський).

Секретар:
(Д-р К. Годованець).

Авторські права застережені.

COPYRIGHT, 1954, BY PANAS MYROLUBNYJ.

Printed by „Dnipro”, 77 St. Marks Place, New York, N. Y.
diasporiana.org.ua

СЛОВО ДО ВЧИТЕЛЯ ТА БАТЬКІВ

Враховуючи те, що поза межами України українські діти відвідують льокальні школи, де української мови не вивчають, що наші діти мусять свою рідну мову вчити від своїх батьків або у вечірніх чи недільних школах, я склав цього підручника так, щоб письменні батьки за допомогою цієї книжки легко й самі могли навчити дитину вдома письма рідної мови, а вчитель вечірньої чи недільної народної школи мав би велику полегкість у своїй роботі, особливо тоді, коли він одночасно має працювати з двома, а може й з трьома, класами, де треба дати одним самостійну працю, а з другими працювати безпосередньо.

Я тут ще не зовсім відступаю від метод подачі матеріялу, що ними користуються вчителі при навчанні букварної грамоти, з метою, щоб задовольнити педагогічні вимоги — від знайомого дитині до незнайомого їй, від малого до великого, від легкого до тяжчого. Тому цей підручник і починаю з розділу „Групування слів”. Тут я намагався підібрати слова так, щоб вони були споріднені між собою за деякими родовими та видовими ознаками, щоб цим привчати дитину до правильного логічного мислення, розвивати в дитини увагу й спостережливість, що є необхідними передумовами для вивчення вже самої граматики в старших класах рідної школи.

В цьому підручнику ще не подається самої граматики чи ортографії, але тут поступово й непомітно для дитини вводяться елементи з них. А проте деякі вчителі, з схоластичними ухилами навчання, заперечують подачу взагалі будь-якої ознаки граматики в молодших класах народної школи та обмежуються емпіричними методами навчання письма — механічне списування тексту з букваря чи читанки. Такі методи відбирають в дитини багато часу й енергії, а мало що дають для неї.

А деякі вчителі і навіть автори програм та підручників свідомо подають матеріяли з граматики так, як їх самих колись учили в нормальній народній школі, де основна мова була українська, а то ще й гірше — так, як подавали граматику в середніх чи високих школах, а це все шкідливо відбивається на дітях, бо тоді рідна мова стає їм дуже тяжкою й непосильною, і діти не мають бажання вивчати свою рідну мову.

У наступних розділах цієї книжки я подаю матеріяли так, щоб наблизити дитину до граматичної будови слів і речень, не чіпаючи самої граматики, хоч іноді й згадую деякі граматичні та ортографічні правила. Тут я пересипаю сторінки книжки й мовними квітами — загадками, скоромовками тощо. Це для того, щоб перед наступним важчим матеріялом дитина відпочила й з більшою силою приступила до нового матеріялу.

У прикінцевих розділах книжки я подаю матеріяли для письмових та усних вправ з рідної мови й матеріяли для диктанту. Проте це ще не все, бо батько чи вчитель мусять і сам підбирати потрібний матеріял з інших джерел.

Думаю, що ця моя книжка значно полегшить працю дитини й того, хто її навчає письма рідної мови.

Автор.

ЗМІСТ КНИЖКИ:

	стор.
1. Групування слів	5
2. Речення	10
3. Зв'язок слів у реченні	16
4. Звуки і літери (букви)	25
5. Дз, дж	29
6. Знак м'якшення (Ь)	31
7. Апостроф (')	33
8. Подвоєння приголосних	34
9. Склади слів	35
10. Йо, ьо	38
11. Перенесення слів	39
12. Власні назви	41
13. Письмові вправи	43
14. Переказ	47
15. Диктант	48

Друкуються цього самого автора підручники з рідної мови й для дітей третьої класи української народної школи та для самонавчання і окремо для 4-ї класи

Підготовляється до друку цього ж автора посібник з стилістики української мови.

§ 1. ГРУПУВАННЯ СЛІВ

Завдання 1.

Спишіть так, як тут написано, а далі випишіть окремо одяг, а окремо взуття. Перше слово пишiть з великої літери, між словами ставте коми, а в кінці крапку.

ОДЯГ ТА ВЗУТТЯ.

Кожух, жупан, пальто, плащ, хустка, чоботи, сорочка, панчохи, постолы, штани, свита, чумарка, сукня, юпка, спідниця, блюзка, шапка, кирея, черевики, кобеняк, рукавиці, жакет, камізьелька, капелюх, шкарпетки.

Одяг:

Кожух, жупан, пальто,

Взуття:

Чоботи,

Завдання 2.

Перепишіть назви меблів і посуду. Перше слово пишiть з великої літери, між словами ставте коми, а в кінці крапку.

ПОСУД І МЕБЛІ.

Шафа, ліжко, горщик, стілець, ложка, казанок, крісло, тарілка, стіл, глечик, чайник, пляшка, канапа, ніж, видельце, етажерка, ополоник, макітра, діжа, чашка, блюдце, полиця, тапчан, софа, миска, жбан, коновка, кухоль, сковорода.

Посуд:

Горщик, ложка,

Меблі:

Шафа, ліжко,

Завдання 3.

Спишіть назви городніх і польових рослин, а потім випишіть окремо городні, а окремо польові рослини. Перше слово пишть з великої літери, між словами ставте коми, а в кінці крапку.

ГОРОДНІ ТА ПОЛЬОВІ РОСЛИНИ.

Пшениця, цибуля, ячмінь, просо, картопля, гарбуз, овес, гречка, жито, мак, редька, буряк, капуста, баклажан, помідор, перець, салата, кріп, морква, петрушка, редиска, огірок, шпінат, часник, кавун, диня, соняшник, конюшина, люцерна, кукурудза, магар, суданка, льон, конопля.

Городні рослини:

Цибуля, картопля, гарбуз,

Польові рослини:

Пшениця, ячмінь, просо,

Завдання 4.

Спишіть назви квітів та бур'янів. Далі випишіть спочатку назви квітів, а потім назви бур'янів. Перше слово пишть з великої літери, між словами ставте коми, а в кінці крапку.

КВІТИ ТА БУР'ЯНИ.

Айстра, будяк, рожа, вівсюг, гвоздика, конвалія, кропива, лобода, лопух, мітлиця, незабудька, осот, полин, реп'ях, жоржина, троянда, лілея, грицики, сокирки, тюльпан, мак, волошки, блекота, фіялка, півонія, чорнобривці.

Квіти:

Айстра, рожа,

Бур'яни:

Будяк, вівсюг,

Завдання 5.

Перепишіть собі в зошиті назви садових і лісових дерев. Потім виписіть з того окремо назви садових дерев, а окремо назви лісових дерев. Перше слово пишiть з великої літери, між словами ставте коми, а в кінці крапку.

САДОВІ ТА ЛІСОВІ ДЕРЕВА.

Дуб, яблуня, ясен, клен, груша, слива, абрикос, вишня, сосна, ялина, смерека, граб, явір, тополя, акація, верба, бук, кипарис, берест, шовковиця, осика, береза, вільха, каштан, горіх, персик.

Садові дерева:

Яблуня, груша,

Лісові дерева:

Дуб, ясен,

Плоди садових дерев називають садовиною, а плоди городніх рослин — городиною.

Завдання 6.

Перепишіть в зошити назви садовини та городини.

САДОВИНА ТА ГОРОДИНА.

Яблука, огірки, цибуля, груші, петрушка, морква, сливи, гарбузи, персики, абрикоси, шовковиця, суніці, перець, порічки, баклажани, помідори, агрус, малина, редька, редиска, капуста, хрін, виноград, кавуни, дині, мак, горох, квасоля, шпінат, салата.

Садовина:

Яблука, груші,

Городина:

Огірки, цибуля.

Завдання 7.

Спишіть назви свійських та диких тварин, а потім випишіть з того окремо свійські тварини, а окремо дикі тварини.

СВІЙСЬКІ ТА ДИКІ ТВАРИНИ.

Кінь, вовк, вівця, лисиця, коза, кріт, свиня, тхір, лев, корова, осел, ведмідь, кріль, заєць, білка, мавпа, жирафа. слон, верблюд, кенгуру, їжак, щур.

Свійські тварини:

Кінь, вівця,

Дикі тварини:

Вовк, лисиця,

Завдання 8.

Спочатку спишіть так, як є, а потім випишіть окремо дикі, а окремо свійські птахи.

ДИКІ ТА СВІЙСЬКІ ПТАХИ.

Дрохва, гуска, ворона, курка, соловей, качка, шпак, журавель, сорока, лелека, голуб, дрізд, перепілка, сич, куріпка, галка, фазан, гава, сокіл, орел, крижінь. шуліка, чайка, зозуля, чиж, синиця, стриж, пелікан, пінгвін, дятель, струсь. горобець, сова, ластівка, крук.

Дикі птахи:

Дрохва, ворона.

Свійські птахи:

Гуска, курка.

Завдання 9.

Перепишіть так, як тут подано, а потім випишіть окремо риби, окремо комахи, а окремо плазуни.

РИБИ, КОМАХИ ТА ПЛАЗУНИ.

Сарана, жук, окунь, метелик, карась. щука, гадюка, бабка, сом, лин, блоха, бджола, довго-ніжка, гедзь, муха, мурашка, короп. бичок. чабак, ящірка, акула, судак, оса, черепаха, вуж. сонечко, крокодил, осетер. жовтобрюх. слимак. коник-стрибунець, жаба.

Риби:

Окунь, карась,

Комахи:

Сарана, жук,

Плазуни:

Ящірка, черепаха,

Завдання 10.

З перелічених тут речей випишіть окремо знаряддя праці, а окремо машини.

ЗНАРЯДДЯ ПРАЦІ ТА МАШИНИ.

Молоток, авто, обценьки, літак, плоскогубці, трактор, борона, пилка, лампа, вельосипед, граблі, вила, шило, серп, голка, плуг, сівалка, жниварка. лопата, сокира, комбайн, січкаря, драбина, щітка, відро, діжка, коса, гайка, гвинт, віз, вантажне авто, паротяг, пароплав. швайка, мітла. ключ. віник, зубило, долото.

Знаряддя праці:

Молоток, обценьки,

Машини:

Авто, літак,

§ 2. РЕЧЕННЯ

Завдання 11.

Розгляньте малюнки і прочитайте.

ХТО ЩО РОБИТЬ?

Котик спить.

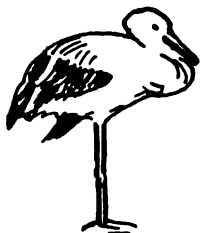
Орел летить.

Коза пасеться.

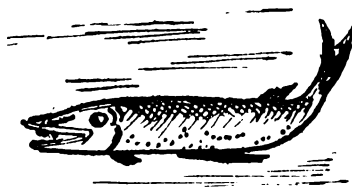
Гадюка повзе.

Лелека стоїть.

Сова сидить.

Щука пливе.

Завдання 12.

Спишіть речення. Перше слово пишiть з великої літери, а в кінці речення ставте крапку.

Хто що робить?

Котик спить. Орел летить. Коза пасеться. Гадюка повзе. Лелека стоїть. Щука пливе. Сова сидить.

Завдання 13.

Прочитайте, вставляючи, замість крапок, потрібні слова з дужок. Перепишіть ці речення.

ЯК ТВАРИНИ ПОДАЮТЬ ГОЛОС?

Корова мукає. Свиня Кінь
Кіт Жаба Собака
Теля Жук Лев

(ірже, хрюкає, гавкає. реве, нявчить, квакає, гуде, мекає).

Завдання 14.

Спишіть і вставте, замість крапок, потрібні слова з дужок так, щоб вийшли речення.

Людина Кінь Риба
Жаба Хробак Пташка

(плаває, скаче. повзе, ходить, біжить, літає).

Загадки:

1

Всяк школяр його шанує,
Бо він пише і малює,
Хто цей добрий молодець?

2

На полі родився,
В фабриці робився,
А в воді розплився?

(рокуц .ьцевіло)

Завдання 15.

Прочитайте голосно. Прислухайтесь, як знижується голос в кінці речення. Кожне речення подає окрему думку.

Ластівка летить.
Риба плаває.
Заєць скаче.
Кінь біжить
Світає.

Тут висловлено п'ять думок. Чотири з них виявлені кожна двома словами, а п'ята — одним словом.

**Група слів або одне слово, що виявляє
закінчену думку, зветься реченням.**

Завдання 16.

Прочитайте голосно. Скільки тут речень? Перелічіть слова в кожному реченні. Перепишіть оповідання.

У ШКОЛІ.

Надворі соняшний день. У школі повно дітей. Один хлопчик читає голосно: ба-ба, ма-ма. Далі другий почав читати. Учитель допомагає йому. Крізь відчинені вікна й двері чути, як школярі вчаться.

Завдання 17.

Спишіть і, замість крапок, додайте потрібні слова з дужок, щоб вийшли речення. Кожне речення починайте з великої літери, а в кінці речення поставте крапку.

ХТО ЩО РОБИТЬ?

Учитель	Лікар
Землемір	Садівник
Городник	Коваль
Кравець	Швець
Рибалка	Листоноша

(ловить рибу, міряє землю, кує залізо, учить дітей, лікує хворих, вирощує садовину, шиє взуття, вирощує городину, шиє одягу. розносять листи).

Загадки:

1	2	3
Вогню наївся, Води напився, На рейки став І засвістав.	Крильця чудові, Ніби шовкові, Пурхає влітку З квітки на квітку.	Мене всі прохають, Мене всі чекають, А тільки з'явлюсь - Ховатись почнуть.

(царольг' мэлэгик' голп)

Завдання 18.

Спочатку прочитайте так, як написано. Потім читайте й додавайте, замість крапок, потрібні слова з дужок, щоб вийшли речення. Спишіть з доданими словами речення.

ЩО ЧИМ РОБЛЯТЬ?

Хліб ріжуть
Землю орють
Траву косять
Сіно згрібають
Грядки копають
Цвяхи забивають
Дрова рубають
Хату підмітають
Одяг шиють
Поливають квіти
Їздять по снігу

(косою, водою, лопатою, плугом, ножем, граблями, молотком, сокирою, санками, віником, голкою).

Скоромовки:

1

Пололи поле, поливали,
На перепелів полювали.

2

Стукотить, гуркотить, —
Комар з дуба летить.

3

Ковпак під ковпаком,
Ковпак під ковпаком,
Ковпак під ковпаком. . .

Завдання 19.

Підберіть слова з дужок та утворіть речення. Кожне речення починайте писати з великої літери, а в кінці речення ставте крапку.

Соловей	Горобець
Вітер	Човен
Сонце	Річка
Сніг	Вода
Жниварка	Молотарка
Літак	Крук

(тане, крякає, цвірінькає, пливе, тече, світить, дме, співає, косить, летить, кипить, молотить).

Зразок: Соловей співає. Вітер дме.

У кінці речення ставиться крапка. Після крапки нове речення пишемо з великої літери.

Наприклад:

Ось тут наш ставок. Зелені верби позвисали над ставком. Он там гребля і місток. Як сонечко грає в воді. А за ставком високі дуби. У нас тут гарно.

§ 3. ЗВ'ЯЗОК СЛІВ У РЕЧЕННІ

Завдання 20.

Прочитайте, а потім напишіть, додаючи, замість крапок, потрібні слова з дужок.

Малий учень. Мала Мале Малі

(дівчина, хлоп'я, діти).

Великий Велика Велике Великі

(будинок, кімната, вікно, двері).

Низький Низька Низьке Низькі

(стіл, софа, ліжка, стільці).

Високий Висока Високе Високі

(дуб, береза, дерево, гори).

Новий Нова Нове Нові

(капелюх, сорочка, пальто, штани).

Завдання 21.

Допишіть, замість крапок, закінчення слів з дужок.

Зелен гай, пахуч поле в тюрмі при-

снилося мені. Дівчата вийшл воду брати.

Двигун тремт від напруги. Учень купи

зошит. Учениця купи олівець. Каченя

плавал у ставку. Діти пішл до річки.

(е, ий, и, в, ить, ла, о, и).

Завдання 22.

Утворіть речення, додаючи до слів в колонках слова з дужок.

ЯКІ НА КОЛІР?

Трава зелена.	Попіл
Молоко	Цукор
Небо	Листя весною
Вугілля	Листя восени
Сажа	Повітря
Вишні	Глина

(червоні, чорна, чорне, прозоре, зелене, руда, блакитне, сірий, біле, білий, жовте).

Завдання 23.

Утворіть речення, додаючи до слів в колонках слова з дужок.

ОЗНАКИ ПРЕДМЕТІВ.

Камінь твердий.	Залізо
Вода	Будяк
Тісто	Квіти
Хліб	Пір'я
Смола	Масло

(липка, рідка, рідке, тверде і тяжке, колючий, пахучі, легке і пухке, м'який, свіже й смачне).

Завдання 24.

Прочитайте й напишіть речення, зв'язуючи слова в колонках з словами в дужках.

ЯКІ НА СМАК?

Мед солодкий.	Груша
Цибуля	Перець
Сіль	Зелене яблуко
Оцет	Спілий кавун
Цукор	Спіла диня
Зелений терен ...	Спілі сливи

(солодка, гірка, гіркий, солонка, кисла, солодка, терпкий, кислий, солодкий, дуже солодкий, солодкувата).

Завдання 25.

Прочитайте й напишіть речення, зв'язуючи слова в колонках з словами в дужках.

Наш дім.	Цей дім.	Той дім.
Наша	Ця	Та
Наше	Це	Те
Наші	Ці	Ті

(село, хата, ниви).

Завдання 26.

Додайте слова з дужок до слів у колонках, щоб вийшли речення.

ЧИІ РЕЧІ?

Мій	Твій	Його	Її
Моя	Твоя	Його	Її
Мое	Твоє	Його	Її

(олівець, книжка, перо).

Завдання 27.

До слів у колонках додайте слова з дужок, щоб вийшли речення. Перепишіть ці всі речення собі в зошити.

Наші учні.	Ваші учні.	Їхні учні.
Наші	Ваші	Їхні
Наші	Ваші	Їхні
Наші	Ваші	Їхні
Наші	Ваші	Їхні

(книжки, олівці, зошити, пера).

Свій дім.	Чужий дім.
Своя	Чужа
Своє	Чуже
Свої	Чужі

(хата, поле, люди).

Завдання 28.

Додайте до слів у колонках слова з дужок та утворіть речення і спишіть їх.

Ячмінь	Пшениця ...	Просо
Овес	Гречка	Жито
Горох	Сочевиця ...	Огірки
Перець	Кавуни	Соняшники..
Гарбузи	Кукурудза ...	Дині

(зійшов, зійшла, зійшли).

Ставок	Річка	Озеро
--------------	-------------	-------------

(замерз, замерзла, замерзло).

Хлопець ...	Дівчина	Хлоп'я
Хлопці	Дівчата	Хлоп'ята ...

(купався, купалася, купалося, купалися).

Завдання 29.

Пов'яжіть слова так, щоб утворились речення. Перепишіть ті утворені речення собі в зошити.

Я Ти Він Вона
Воно Ми Ви Вони

(пишу, пишеш, пише, пишемо, пишете, пишуть;
читає, читаємо, читаєте, читають, читаєш, читаю;
малюють, малюєте, малюємо, малює, малюєш, малюю).

Завдання 30.

Пов'яжіть слова так, щоб утворились речення. Перепишіть ті утворені речення собі в зошити.

Я Ти Він Вона
Воно Ми Ви Вони

(писав, писала, писало, писали).

Я Ти Він Вона
Воно Ми Ви Вони

(писатиму, писатимеш, писатиме, писатимемо,
писатимете, писатимуть; буду писати, будеш
писати, буде писати, будемо писати, будете
писати, будуть писати).

Завдання 31.

Пов'яжіть слова так, щоб утворились речення. Перепишіть ті утворені речення собі в зошити.

Я Ти Він Вона
Воно Ми Ви Вони

(напишу, напишеш, напише, напишемо, напишете,
напишуть)

Завдання 32.

Складіть речення, додавши, замість крапок, слова з дужок.

ХТО ЩО ЇСТЬ?

Білка їсть... Вівця їсть... Гусінь їсть...
Кішка їсть... Лев їсть... Пташки їдять.

(листя, горіхи, молоко та миші, м'ясо, траву та сіно, шкідників саду та городу).

Зразок: Білка їсть горіхи.

Завдання 33.

Додайте слова з дужок, щоб вийшли речення. Перепишіть утворені речення.

ХТО ЧИМ БОРОНИТЬСЯ?

Кінь б'є копитами. Бджола жалить...

Корова б'є..... Собака кусає.....

Кіт дряпає..... Їжак коле.....

Рак щипає..... Орел клює.....

(зубами, клешнями, дзьобом, жалом, кігтями, рогами, голками).

Завдання 34.

Доповніть речення, замість крапок, словами з дужок.

ХТО ЧИМ ПРАЦЮЄ?

Коваль кує залізо молотом. Столяр довбає дерево..... Селяни сіють пшеницю.....

Кравець шиє вбрання..... Учень витирає таблицю..... Садівник копає яму..... Дівчина малює.....

Каменяр довбає камінь.....

(лопатою, ломом, олівцем, ганчіркою, голкою, сівалкою, долотом).

Завдання 35.

Доповніть речення. Беріть слова з дужок.

ЗВІДКИ ХТО ЙДЕ?

Коваль іде Діти йдуть
Лісник іде Робітники йдуть ...
Пасічник іде Селяни йдуть
(із школи, з кузні, з фабрики, з пасіки, з лісу,
з поля).

Завдання 36.

Доповніть речення словами з дужок та переписіть ті речення собі в зошити.

МІСЦЕ ЗНАХОДЖЕННЯ.

Голуб сидить..... Книжки лежать.....
Пальто висить..... Вареники варяться.....
Яблука ростуть..... Діти вчаться..... Стру-
мок тече.....
(у гардеробі, на столі, на даху, у казані, на
яблунях, у школі, з гори).

Завдання 37.

Доповніть речення словами з дужок. Переписіть ті речення з колонок собі в зошити рядками.

ДЕ ЩО РОСТЕ?

Дуб росте Буряки ростуть
Вишня росте Гвоздики ростуть ...
Смерека росте Дині ростуть
Капуста росте Гриби ростуть
Пшениця росте ... Кавуни ростуть
(у полі, у саду, на городі, у квітнику, на баштані,
у лісі).

Завдання 38.

Допишіть речення словами з дужок.

ДЕ ХТО ЖИВЕ?

Риба живе Слони живуть
Лисиця живе Білі ведмеді живуть
Орел живе Білочки живуть ...
Кріт живе Ведмеді живуть

(у лісі, у воді, у норі, у землі, у теплому краї, на скелі,
у холодному краї).

Завдання 39.

Дайте повні відповіді на запитання. Для відповіді
добирайте слова з дужок. Свої відповіді запишіть у
зошитах.

ПИТАННЯ:

На чому сидять учні в школі?

Що учні читають?

Де ростуть кавуни?

Хто живе у воді?

Коли можна купатися у ставку?

(книжки, риба, на баштані, літом, на партах).

ПОВНІ ВІДПОВІДІ:

Зразок: Учні сидять в школі на партах або на
стільцях.

Завдання 40.

Змініть слова в дужках так, щоб вони мали зв'язки
з іншими словами в реченнях.

Шофер керує (автомашина). У (садок) зацвіли яб-
луні. До (місто) ще десять (кілометри). Збудували
хлівчик для (коза). Івасик відрізав (скибка) хліба. На-
дійка ходить до (школа). Ми вирушили з (місце). З
(Микола) був мій брат. У' (школа) розпочалося нав-
чання.

Завдання 41.

Спишіть колонки і доповніть слова потрібними літерами.

Один.	Багато.	Одна.	Багато.	Одно.	Багато.
батько	батьк...	коз...	кози	вікн...	вікна
степ	степ...	сосн...	сосни	мор...	моря
сад	сад...	гор...	гори	сел...	села
міст	мост...	вівц...	вівці	пер...	пера
жолудь	жолуд...	книжк...	книжки	пол...	поля
косар	косар...	хат...	хати	відр...	відра

Завдання 42.

Доповніть слова потрібними літерами з дужок.

Мо руки. Мо мама — вчителька.
Мо сестру звать Ніна. Мо перо зіпсува-
лось. Євген знає мі дім. Мо брати по-
вернулися з війська додому. Ми чекаємо сво . . .
тата з роботи.

(ї, я, ю, є, й, го).

Завдання 43.

Виділіть речення й переписіть їх у зошити.

ВЕСНА.

Прийшла весна, стало тепло, пташки співають, бджоли літають, цвітуть яблуні, люди працюють у полі.

З а г а д к а:

По папері походжаю,
Хоч одну лиш ніжку маю,
П'ю багато, та не їм,
Всячину я розповім?

(епор)

§ 4. ЗВУКИ І ЛІТЕРИ (букви)

Голосні і приголосні.

Звуки ми вимовляємо, а літери пишемо.

У словах **Орися, Онися, Оля, орел, око, осінь** однаковий звук на початку слова (о).

Такий звук повторюється в багатьох словах.

Так само ми чуємо спільні звуки і в інших словах:

Ніна, Віра, дід, білка, сіно (і);
село, зелено, береза, дерево (е);
брати, жити, бити, мило, миша (и);
Яків. явір. яма. миюся, бабуся (я);

Звуків у мові багато.

Основні звуки в мові записуємо літерами (буквами):

Всі основні звуки поділяються на **голосні і приголосні**.

Голосні звуки позначаємо літерами:

а, е, є, и, і, ї, о, у, ю, я. (10)

Приголосні звуки позначаємо літерами:

**б, в, г, ґ, д, ж, з, к, л, м, н,
п, р, с, т, ф, х, ц, ч, ш, щ.** (21)

й — півголосний. (1)

Завдання 44.

Спишіть і підкресліть рисочками літери, що означають голосні звуки.

МАТИ.

Хто тебе так щиро любить
І вбирає, і голубить,
І кладе у постіль спати?
Мати.

Хто стеріг тебе від злого,
Відмовляв собі усього,
Щоб тобі все це подати?
Мати.

Хто тебе узяв за руку
І до школи на науку
Вів, щоб розуму навчати?
Мати.

Завдання 45.

Спишіть і підкресліть рисочками літери, що означають голосні звуки.

ПІД СНІГОМ.

Віє метелиця,	Квіти торішнії
Крутиться, мелеться,	Зернятка ніжнії
Котиться полем у млі;	Сипали там восени...
Килимом-хутрою падає —	То ж їх заховують килими
стелиться	сніжнії,
Сніг по замерзлій землі.	Щоб не померзли вони.

(Г. Чупринка).

Завдання 46.

Спишіть і підкресліть рисочками літери, що означають приголосні звуки.

ХТО ТИ?

Хто я, що я? — хочеш знати?
Українка моя мати,
Й батько мій вкраїнець зроду,
І козацького він роду.
І хоч я малий ще нині,
Але вірний син України,
І віддам свої всі сили.
Україні моїй милій.

Завдання 47.

Спишіть і підкресліть рисочками літери, що означають приголосні звуки.

ЗИМА Й ВЕСНА.

— Насуплю я брови, — говорить зима, —
І вітер з морозом повіє.
Усе скрізь загине — рятунку нема!
Під снігом замре. заніміє.

— А я засміюся, — весна відмовля. —
І сонце пекуче засяє:
Прокинуться луки, ліси і поля,
Усе зацвіте, заспіває.

(С. Черкасенко).

Завдання 48.

Перепишіть цей вірш та підкресліть рисочкою півголосний — **И**.

ШЕПОЧУТЬСЯ ТРАВИ.

Шепочуться трави в хитливій красі, —
Ой, трави, стрілчатії трави!—
І дивні казки стародавніх часів
Сплітають в вінок зеленавий.

В хатині убогій красуня жила, —
Ой, сонце липневе, красуня!
Виходила ранком на сонячний лан.
Де жито гойдалося струйно.

Вітають піснями безхмарними день. —
Ой, птиці, юрливії птиці!
А дівчина по воду стежкою йде
В глибінь лісову до криниці.

(Н. Забіла).

Завдання 49.

Перепишіть цей вірш та підкресліть рисочкою півголосний — **И**.

А Я У ГАЙ ХОДИЛА.

А я у гай ходила
По квітку ось яку.
А там дерева — люлі,
І все отак зозулі:
Ку-
Ку!

Я зайчика зустріла,
Дрімав він на горбку.
Була б його спіймала, —
Зозуля ізлякала:
Ку-
Ку!

(П. Тичина).

Завдання 51.

Спишіть і підкресліть ДЗ, ДЖ в словах, де вони означають один звук.

Нафта потекла з джерела. В саду дзижчали бджоли. Джмелі гули біля квіток. Дзвінко лунають дівчачі пісні. Гудзики виробляють на фабриці. Оленка купила собі дзеркальце. Орля має міцний дзьоб.

Завдання 52.

Спишіть і підкресліть ДЗ, де ці дві літери означають один звук.

ХТО Я?

Хочеш знати, хто я?

Українка я!

Вірне серце — зброя

Певна є моя.

В нім огонь любови

До коханих слів,

До дзвінкої мови

Славних прадідів.

Завдання 53.

Спишіть і підкресліть ДЗ, де ці дві літери означають один звук.

ХОР ЛІСОВИХ ДЗВІНОЧКІВ.

Ми дзвіночки,

Лісові дзвіночки,

Славим день,

Ми співаєм,

Дзвоном зустрічаєм

День!

День!

(П. Тичина).

§ 6. ЗНАК М'ЯКШЕННЯ (Ь)

Коли приголосний звук у слові вимовляється м'яко, то на письмі після нього пишемо знак м'якшення (ь).

Наприклад:

Львів, сіль, тінь, мідь, редька, молотьба, стань, вилазь, глянь, сядь, кінь та інше.

Від твердої чи м'якої вимови приголосних змінюється й значення слова.

Наприклад:

перелаз — перелазь
виліз — вилізь
стан — стань

Завдання 53.

Перепишіть речення і підкресліть рисочкою приголосні з **Ь**.

Промчався автомобіль.
В зоопарку є білий ведмідь.
Учень вивчив віршика.
Василь іде до школи.
Тут важкий камінь лежить.
А там кінь пасеться.

Загадки:

1.

Я кругленька, червоненька,
З хвостиком тоненьким,
На городі мене рвуть
І до столу подають.

2.

Не коваль, а з кліщами.
(аксидер ,кар)

Знак м'якшення (Ь) не заступає будь-якого звуку, але пом'якшує приголосні, після яких він стоїть.

Завдання 54.

Доповніть речення словами з дужок.

На очах у матері показалися

Хлопця звали

Діти сковзалися на

Під дубом густа

В мішках була

(Омелько, сіль, дьоготь, тінь, льоду, сльози).

Завдання 55.

Спишіть і підкресліть рисочкою пом'якшені приголосні.

ЗАГАДКА — НЕДОМОВКА.

В лісі я собі живу, По деревах, по гілках.
Їм шишки, горішки рву, Знають діти скрізь мене,
Невеличка я на зріст, Хто побачить, не мине,
Помелом у мене хвіст, Підіймає руку вмить:
Скачу легко, наче птах, „Гляньте, сидить!”

(кабіл).

§ 7. АПОСТРОФ (')

Щоб показати, що звуки при вимові не зливаються, на письмі між літерами, що означають ті звуки у вимові, пишуть апостроф (').

Наприклад: Лук'ян, Мар'яна, сім'я, в'язка, п'явка, бур'ян, полум'я, тім'я, п'є, в'є, подвір'я, узгір'я, роз'єднати, під'їхати, хлоп'я, з'їсти, зів'ялий, п'ять та ін.

Не пишемо апострофа у деяких словах: свято, різдвяний, буря, буряк, рядно, рясно, ряд, цвях, дзвякнути, серйозно, будяк, рябий, червяк.

Завдання 56.

Спишіть і підкресліть слова з апострофом.

І мене в сім'ї великій,
В сім'ї вольній новій
Не забудьте пом'янути
Незлим, тихим словом.

(Т. Шевченко).

За святую правду-волю розбійник не стане,
Не розіб'є живе серце за свою країну.

(Т. Шевченко).

Завдання 57.

Спишіть речення і підкресліть слова з апострофом.

Віз під'їхав. Пташенята уже в пір'ї. Затрішало полум'я в печі. Нас було п'ять хлопців. Мар'янка разом з матір'ю від'їхала.

Хто зберіг любов до Краю і не зрікся роду,
Той ім'ям не вмере ніколи в спогадах народу.

(О. Олесь).

§ 8. ПОДВОЄННЯ ПРИГОЛОСНИХ

Приголосні Н, Д, Т, Л, З, С, Ц, Ж, Ч, Ш у деяких словах вимовляються протяжно. На письмі це показується подвоєнням їх.

Наприклад: насіння, приладдя, життя, рілля, полоззя, волосся, міццю, Запоріжжя, сторіччя, піддашшя, сіллю, тінню, ніччю, коріння, зілля, суддя, зрісся, Ганна, панна, годинник, ссати, ввесь, овва, страшенний, здоровенний, спасенний, численний, віддати, оббити, ззаду та інші.

Не подвоюються приголосні у таких словах: теля, свиня, порося, щастя, листя, шерстю, смертю, старістю, честю.

Нема подвоєння приголосних у іменах типу: Галя, Валя, Маруся.

Завдання 58.

Спишіть речення і підкресліть слова з подвоєнням приголосних.

Хвали день увечері, а життя — перед смертю. (Приказка).

На узбережжі метушилися люди.

Розкішні дуби розкидали свої галуззя.

Садок поволі розрісся, мов ліс.

У проваллях скрізь лежав ще сніг.

Загадки:

Не в колосся, а в волосся, Скручений, зв'язаний

Щось зубате уп'ялося. По хаті танцює.

(в'їня ,ьценіберг).

§ 9. СКЛАДИ СЛІВ

Слова ми вимовляємо поштовхами повітря, що його видихуємо. Слова вимовляються одним поштовхом видихуваного повітря, двома, трьома, чотирма і багатьма поштовхами видихуваного повітря.

Слова: дім, стіл, віл, кіт, кінь, лід, тінь, лад, сніг, тин, мед, сад вимовляємо одним поштовхом видихуваного повітря.

Слова: ко-за, сі-но, сно-пи, во-зи, сні-ги, ді-ти, книж-ки, хлоп-ці, зу-би вимовляємо двома поштовхами видихуваного повітря.

Слова: бе-ре-за, ко-ро-ва, бо-ро-на, ма-ши-на, бо-ло-то, де-ре-во, со-ро-ка, во-ро-на вимовляємо трьома поштовхами видихуваного повітря.

Є такі слова, що їх вимовляємо чотирма, п'ятьма і більше поштовхами видихуваного повітря;
наприклад: ко-со-ви-ця, со-няш-ни-ки, зе-лен-ку-ва-тий та інші.

Складом зветься частина слова, яка вимовляється одним поштовхом видихуваного повітря.

За скільки поштовхів видихуваного повітря вимовляємо слово, стільки й складів є у тому слові.

Слова складаються з складів.

Розглянемо нижчеподані приклади:

КА —	ЗУ —	СА —	ГО —
НА — — ША	ДУ — — БИ	ДО — — — НЯ	КО — — — РА
ПА —	БА —	НЯ —	НО —

В одному складі може бути лише один голосний звук.

Наприклад:

Слово **дід** — односкладове, бо тут одна голосна — і.

Слово **ба-ба** — двоскладове, бо тут дві голосні — а, а.

Слово **ли-си-ця** — трискладове, бо тут три голосні — и, и, я.

Скільки голосних у слові, стільки те слово має й складів.

Наприклад:

мама — дві голосні: а, а, — два склади: ма-ма;
береза — три голосні: е, е, а, — три склади:
бе-ре-за.

Самі приголосні без голосних та півголосний Й окремого складу не творять.

Завдання 59.

Випишіть з цього вірша слова окремо в колонки з одним складом, двома, трьома і багатьма складами.

Ластівка.

Ой, у нас під хатою	День увесь літаючи,
Над своїм гніздом	Ловить комашок,
Ластівка малесенька	Носить та годує все
Шуркотить крилом.	Малих діточок.

(Б. Грінченко).

Ось так:

Ой	своїм	хатою	малесенька
у	гніздом	ластівка	
нас	крилом	шуркотить	
під			
Над			

Завдання 60.

Спишіть і поділіть на склади кожне слово.

УКРАЇНА.

Наша славна Україна —
Наше щастя і наш рай,
Чи на світі є країна
Ще миліша за наш край?
І в щасливі й злі години
Ми для неї живемо,
Для Вкраїни й за Вкраїну
Будем жити й помремо.

(В. Самійленко).

Зразок:

На-ша слав-на У-кра-ї-на —
На-ше щас-тя і наш рай,
Чи на сві-.....

Завдання 61.

Спишіть і поділіть на склади кожне слово.

Нема на світі України,
Немає другого Дніпра;
А ви претесея на чужину
Шукати доброго добра,
Добра святого. Волі! Волі!
Братерства братнього.

(Т. Шевченко).

Зразок:

Не-ма на сві-ті У-кра-ї-ни,
Не-ма-є дру-го-го Дніп-ра;

§ 10. ЙО-ЬО

На початку складу пишемо ЙО, а всередині складу після м'якого приголосного пишемо ЪО.

Наприклад: Йосип, гайок, його, йому, бойовий, сьогодні, затьохкав, переднього, третьому та інше.

Завдання 62.

Перепишіть і підкресліть в словах **ЙО** і **ЬО**.

Він розповідає цілком серйозно. Я чотирьох перегнав. Із трьох кутів хати не будують. Наш Йосип працьовитий.

Я ЙДУ.

Я йду, тверда звага
Веде мене на шлях,
У серці одвага,
Хоч сльози на очах...

Я все покидаю: садочки
рясні,
І темні діброви, і ниви ясні,
З собою несучи я
Лиш рідні пісні.

(Леся Українка).

Завдання 63.

Перепишіть речення і, замість крапок, поставте **ЙО** або **ЬО**.

У н...ого є зна...мий. Мати була схвил... вана. Трет...го дня вернімося. На л...ду слизько. Папір син...го кол....ру. Коштує сім копі...к. Ось і наш га...к. Першому, другому, трет...му.

Завдання 64.

Перепишіть речення і вставте в ті речення з дужок пропущені слова.

Повернувся..... додому. Його..... не було в школі. Юрко знає багато..... Батько..... українець. Я вже..... раз приходжу.

(сьомий, сьогодні, байок, його, Йосип).

§ 11. ПЕРЕНЕСЕННЯ СЛІВ

З одного рядка до другого рядка слова переносяться складами.

Одну літеру з складу слова ні залишати в кінці рядка, ні переносити в другий рядок не можна. Не можна ділити **ЬО, ЙО** при перенесеннях слів.

Можна переносити слова так: се-ло, кри-ло, книж-ка, зо-шит; дере-во або де-рево, олі-вець, фар-ба, стіль-чик, го-динник або годин-ник, жит-тя, брат-ство, за-дзво-ни, бур'-ян, гал-че-ня, селян-ський, сер-йозний, пташ-ка, жін-ка.

Односкладові слова не можна розривати, а тому не можна переносити частину односкладового слова.

Наприклад: день, ніч, ніс, рот, стіл, кіт, кінь, тощо.

Завдання 65.

Перепишіть віршик і покажіть рисочками можливе перенесення слів.

Зимова ніч.

Ніч ясна, прозора,	Одіж сніговая
Зіроньки тремтять,	Стріхи їх вдягла,
Спить земля простора,	Тиша мовчазная
І хати всі сплять.	Сном оповила.

(М. Чернявський).

Зразок:

Ніч яс-на, про-зо-ра,
Зі-ронь-ки трем-тять,
Спить зем-ля.....

Завдання 66.

Перепишіть вірш і покажіть рисочками можливе перенесення слів із рядка в рядок.

МОЯ МАМА.

Як же маму не любити?
Моя мама — краща в світі!
Бо вона за мене дбає,
І годує й зодягає.
Як у мене щось болить —
Цілу ніченьку не спить:
Все турбується рідненька,
Щоб росла я здоровенька.
Як же маму не любити —
Та ж вона найкраща в світі!

Зразок:

Як же ма-му не лю-би-ти?
Моя ма-ма кра-ща в сві-ті!
Бо во-на за ме-не дбає,
І го-дує й зо-дя-гає.
.....

Завдання 67.

Перепишіть і покажіть рисочками можливе перенесення слів із рядка в рядок.

Місяць яснесенький
Промінь тихесенький
Кинув на нас.
Спи ж ти, малесенький,
Пізній бо час.

(Леся Українка).

§ 12. ВЛАСНІ НАЗВИ

Завдання 68.

Напишіть спочатку імена дівчат, а потім імена хлопців з цього переліку імен.

Михайло, Маруся, Ганя, Андрій, Данило, Домаха, Петро, Павло, Гриць, Наталка, Катерина, Володимир, Ольга, Василина, Федір, Оксана, Гордій, Улас, Палажка, Параска, Віра, Надія, Семен, Симон, Одарка, Ярослав, Ростислав, Степан, Сергій, Тетяна, Докія, Настя, Юрко.

Дівчачі імена: Маруся, Ганя, Домаха,

Імена хлопців: Михайло, Андрій, Данило,

Завдання 69.

Перепишіть і підкресліть слова, що означають назви міст і назви великих рік.

НАШ РІДНИЙ КРАЙ.

Наш рідний край — Україна.

Столиця України — Київ. Місто Київ стоїть над Дніпром. Дніпро — це велика ріка. Над Дніпром ще є великі наші міста — Дніпропетровське, Запоріжжя, Херсон. У Дніпро течуть ріки Десна та Прип'ять.

Назви сіл, міст, країн, гір, річок, рік, озер, морів, окремі назви тварин, імена та прізвища людей пишемо з великої літери, бо все то є ВЛАСНІ НАЗВИ, а всі ВЛАСНІ НАЗВИ пишемо з великої літери.

Примітка: Загальні назви пишемо з малої літери.

Завдання 70.

Спишіть речення і підкресліть ризкою власні назви.

Найбільші запаси кам'яного вугілля на українських землях знаходяться на Донеччині. На українських землях біля міст Борислав, Дрогобич, Майкоп є нафта. На Криворіжжі є багато залізної руди, а біля міста Нікополя манганової руди. Я знаю великі міста на Україні: Київ, Харків, Львів, Одеса, Запоріжжя, Дніпропетровське, Чернівці, Полтава, Миколаїв, Вінниця, Житомир, Юзівка, Бахмут, Таганріг та Краснодар над Кубанню.

Завдання 71.

Перепишіть уривок твору. Випишіть з нього в одну колонку власні назви людей, а в другу колонку — власні назви тварин.

Був собі дід Андрушка, а в нього — баба Марушка, а в баби — дочечка Мінка, а в дочки — собачка Хвінка, а в собачки — товаришка, киця Варварка, а в киці — вихованка, мишка Сіроманка.

Завдання 72.

Спишіть і підкресліть власні назви.

Хто почислить?

Ніс Петрик миску вареників.

Прибігла Василиха:

— Дай мені п'ять!

Прибігли два хлопці Василихи:

— Дай нам по три!

Прибіг пес Бровко:

— Дай мені два!

А Петрик у крик:

— Ай, тільки один вареник

мені лишився!

Скільки у Петрика було вареників?

§ 13. ПИСЬМОВІ ВПРАВИ

Завдання 73.

Спишіть і запам'ятайте.

РІК.

Рік має чотири пори: осінь, зима, весна і літо.

Рік має дванадцять місяців: січень, лютий, березень, квітень, травень, червень, липень, серпень, вересень, жовтень, листопад і грудень.

Завдання 74.

Спишіть місяці за порами року.

Осінні місяці:

вересень, жовтень, листопад.

Зимові місяці:

грудень, січень, лютий.

Весняні місяці:

березень, квітень, травень.

Літні місяці:

червень, липень, серпень.

НАЗВИ ДНІВ І МІСЯЦІВ ПИШЕМО З МАЛОЇ ЛІТЕРИ.

Тиждень складається із семи днів: неділя, понеділок, вівторок, середа, четвер, п'ятниця, субота.

Завдання 75.

Спочатку уважно прочитайте, а тоді подумайте й дайте усну відповідь. Далі рознесіть речення до заголовків так, щоб вийшли маленькі оповідання.

КОЛИ ЦЕ БУВАЄ?

Листя жовтіє. Дні все зменшуються, а ночі більшають. Сніжинки літають. Їздять санками по снігу, а ковзанами по льоду. Дикі птахи відлітають у теплий край. Одягають теплий одяг і рукавиці. Сніг тане і витикається зелена травичка. Купаються у річці чи в ставку або в озері. Дикі птахи прилітають і мостять гнізда. Косять збіжжя та молотять. Дні довгі, а ночі короткі. Цвітуть дерева. В садках співає соловейко. Рипить сніг під ногами.

(восени, зимою, весною, літом).

Ось так:

ВОСЕНИ.

Листя жовтіє.
.....

ЗИМОЮ.

Сніжинки літають.
.....

ВЕСНОЮ.

Сніг тане і витикається зелена травичка.
.....

ЛІТОМ.

Косять збіжжя та молотять.
.....

Завдання 76.

Прочитайте декілька разів текст (речення). Учитель пише на таблиці цей текст, читаєте ще з таблиці, а тоді закрийте книжки та текст на таблиці і пишiть з пам'яті.

ШКОЛА.

Он стоїть великий будинок. То наша школа.
Ми любимо свою школу. За школою велике подвір'я. За подвір'ям сад і город. На городі наші дослідні ділянки. Ми там працюємо.

Завдання 77.

Прочитайте уважно декілька разів твір, а потім закрийте книжки і пишiть цей твір з пам'яті.

ОСІНЬ.

Осінь настала. Пожовкле листя летить. Пташки відлітають. Люди готуються до зими. Діти в школі. Дні коротшають. Часто дрібний дощик сіє.

Завдання 78.

Прочитайте твір так, щоб могли написати його з пам'яті.

ЗИМА.

Дні короткі. Ночі дуже довгі. Надворі холодно. Мерзнуть вуха. Сніг аж рипить під ногами. Річка замерзла. Шляхи занесло снігом. Люди їздять санками. Діти з гори їдуть на санчатах. Зайчики скачуть з поля в садки. Гави шукають поживи. Скотина в теплих хлівах.

Завдання 79.

Кожен читає твір мовчки стільки разів, щоб можна було закрити книжку й написати прочитане з пам'яті. Написане порівняйте з тим, що є в книжці. Коли будуть помилки, то виправте їх, а твір напишіть без помилок.

ПРИЙШЛА ВЕСНА.

Прийшла весна. Весело всміхається сонечко. Сніг тане. Вулицями потекли струмочки. Діти радіють весні. Вони пускають кораблики. Вже прилетіли птахи. Хлопці поробили шпакам шпаківні. Діти люблять пташок. Пташки — наші друзі. Вони нищать шкідників саду та городу.

Завдання 80.

Прочитайте твір стільки разів, щоб можна було закрити книжку й написати з власної пам'яті.

ЛІТОМ БІЛЯ РІЧКИ.

Пішли діти до річки. Біля річки зелено та гарно. Вода в річці тепла. Можна вже купатися. Михайлик приніс з собою тикви. З тиквами легко плавати. Першим поліз у воду Тарасик. Юрко зловив великого рака в норі. А далі від дітей на березі річки сидів дідусь. Він ятерями ловив рибу.

Завдання 81.

Учитель пише текст твору на таблиці. Учні читають текст з таблиці кілька разів. Закривають текст на таблиці і пишуть з пам'яті. Відкривають текст на таблиці і перевіряють написане.

РАНОК.

Світає. Сходить сонце. Люди поспішають до роботи. Скотина йде на пасовище. Ось і поле. Вже й жайворонок піднявся високо та співає вгорі. Золоте проміння сонця виблискує на ланах.

§ 14. ПЕРЕКАЗ

Завдання 82.

Замість крапок поставте слова з дужок. Перепишіть твір повністю, а потім читайте так, щоб можна було переказати твір повністю усно.

Півень, собака та лисиця.

(казка)

Погано жилось півневі
й собаці в

Пішли вони з двору.

Увечорі знайшли

..... Півень заснув
на гілляці, а собака

.....

Опівночі півень

..... Прийшла лиси-
ця й почала запрошу-
вати півня до себе в

гості. Півень згодився
і сказав: „Там у дуплі

спить ще мій

.....” Лисиця зрадї-
ла, що може поласувати

не одним, а двома

.....

Вона кинулась

..... Собака її схо-
пив і розірвав

.....

(півнями, до дупла, го-
сподаря, в дуплі, това-
риш, заспівав, дупласте

дерево, на шматочки).

§ 15. ДИКТАНТ

Завдання 83.

Напишіть текст на таблиці. Розгляньте можливі перенесення слів, закрийте текст на таблиці й пишіть під диктант учителя. Відкрийте текст і перевірте своє письмо.

Весною.

Припекло сонечко. Надворі стало тепло. Тане сніг. Із стріх капає. Задзюрчали струмочки. Потекла вода. Діти пускають кораблики.

Завдання 84.

Прочитайте декілька разів з книжки. Придивіться добре до кожного слова, як воно написано. Учитель пише текст на таблиці, розглядаєте ще раз текст уважно; закрийте книжки і текст та пишіть під диктант учителя.

На сіножаті.

Сьогодні ми були на сіножаті. Там наші гребли сіно. Дух сіна було чути далеко. З нами був і наш пес Рябко. Він ганявся за пташками. Ось уже й вечір. Сонце сідає все нижче й нижче. Золоте проміння сонця погасає. Ми прийшли у своє подвір'я.

Завдання 85.

Учитель пише текст на таблиці. Прочитайте його мовчки і придивіться добре, як написано кожне слово. Закрийте текст і пишіть під диктант учителя. Перевіряє письмо сам учитель і ставить оцінки праці.

Контрольний диктант.

Маленький Юрасик уже сам їсть кашу. Ми були сьогодні в садку. Наша корова Зірка пасеться за двором. На даху нявчить наша Мурка. Я буду обідати. Тато їхатимуть до міста. Летіло п'ять літаків. Життя мстелика дуже коротке.

РІДНА ШКОЛА